

Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Факультет №7
Кафедра права

Дисципліна:

СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

Тема №4

Лекція

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

(Денна / заочна форма навчання)

Харків 2022

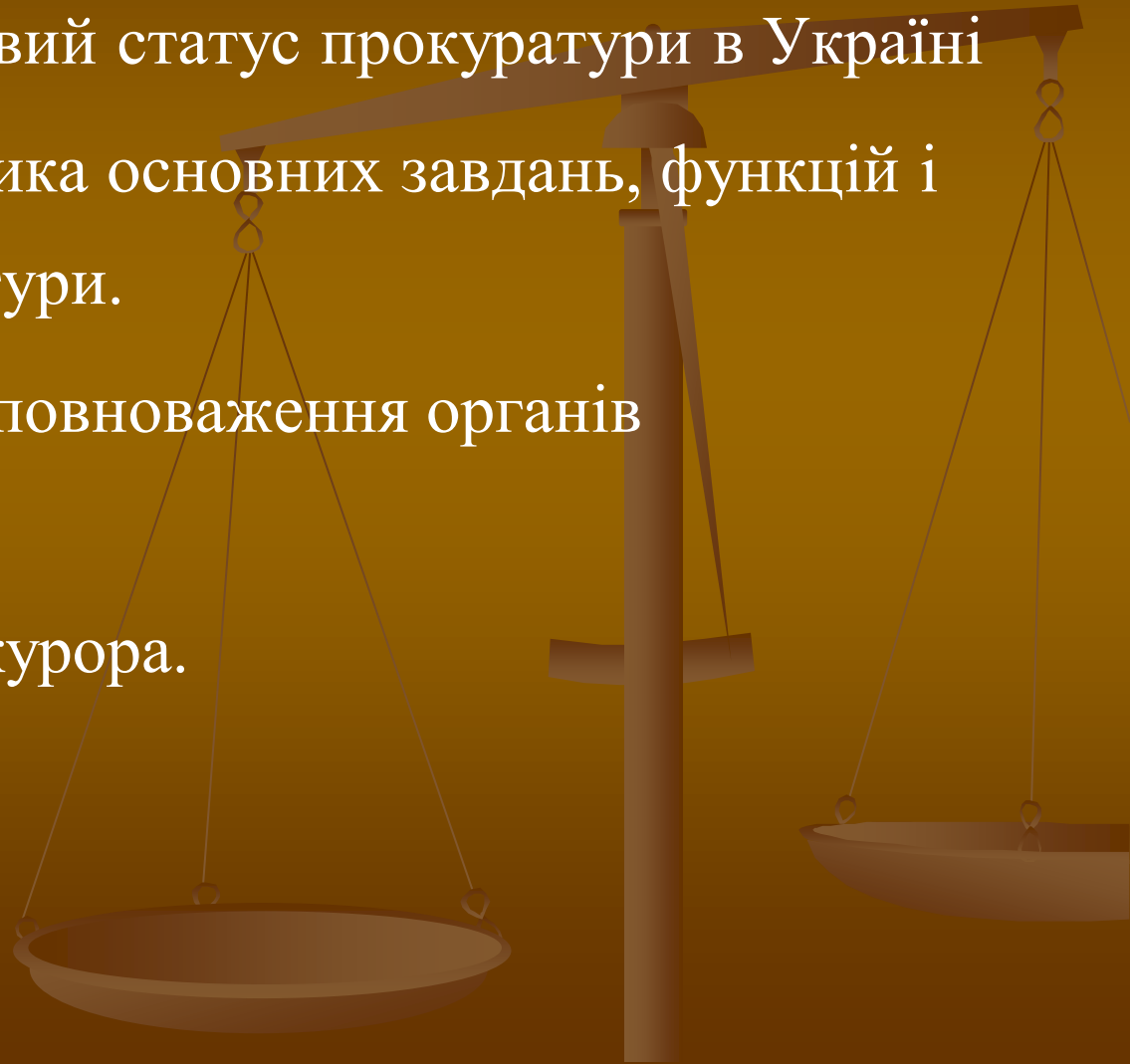

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

ВСТУП

1. Конституційно-правовий статус прокуратури в Україні
2. Загальна характеристика основних завдань, функцій і повноважень прокуратури.
3. Система, структура і повноваження органів прокуратури України.
4. Правовий статус прокурора.

ВИСНОВКИ

Рекомендована література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України* від 23.07.1996. 1996 р., № 30, стаття 141, № 27-IX від 03.09.2019, № 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12 (із змінами та доповненнями).
3. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», перший рівень вищої освіти: денна/заочна форма./ Укладачі: Шинкаренко І.Р. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2022. 684 с.

Рекомендована література:

4. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.
5. Лапкін А. В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах . Вид. 7-ме, змін. і допов. Харків : Право, 2018. 170 с.
6. Матеріали методичного забезпечення дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів України» // Упорядн.: Є.Г. Шаніна. Д.:ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012.
7. Пробація в Україні <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Перелік ключових термінів та понять теми:

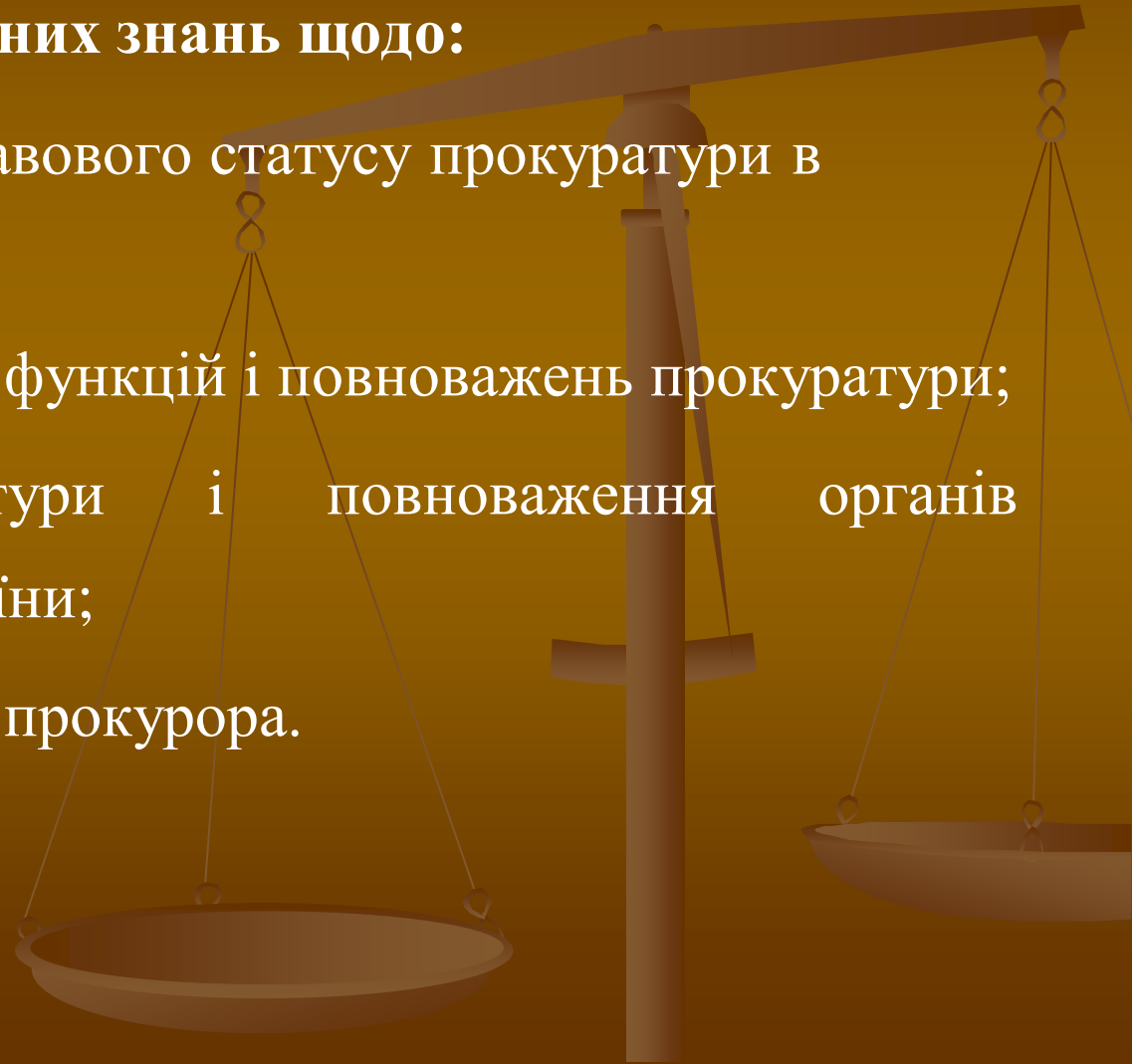
«прокуратура»,
антикорупційна прокуратура»,
«правовий статус».

«Спеціалізована
прокуратура», «функції»,

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

- надання теоретичних знань щодо:
 - конституційно-правового статусу прокуратури в Україні;
 - основних завдань, функцій і повноважень прокуратури;
 - системи, структури і повноваження органів прокуратури України;
 - правового статусу прокурора.

ВСТУП

За глибокої давнини почалося формування правової системи і певних функцій прокуратури на території сучасної України.

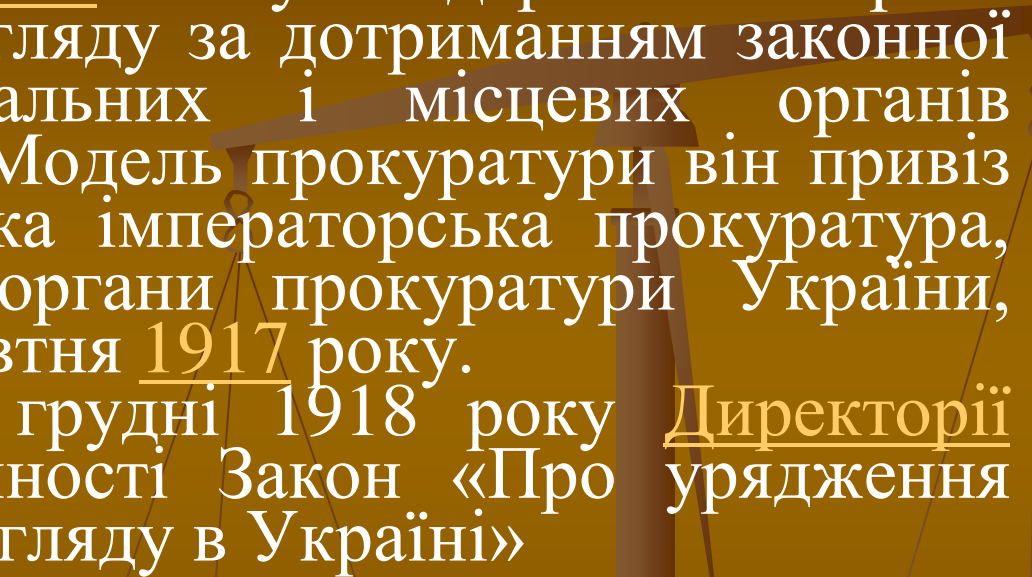
На етапі розвитку звичаєвого права також на рівні звичаю формувалася наглядова функція деспотій скіфської держави.

1579 року утворено Український трибунал, який складався з семи департаментів. Депутати трибуналу щорічно обирали прокурора (інстигатора), котрий наглядав за чинністю подання позовів до трибунальського суду.

Посада прокурора зберіглася в Україні і в XVII ст. В Українському трибуналі разом із гетьманом, генеральним писарем, генеральним возним, генеральними суддями та іншими вищими чинами засідав і прокурор.

ВСТУП

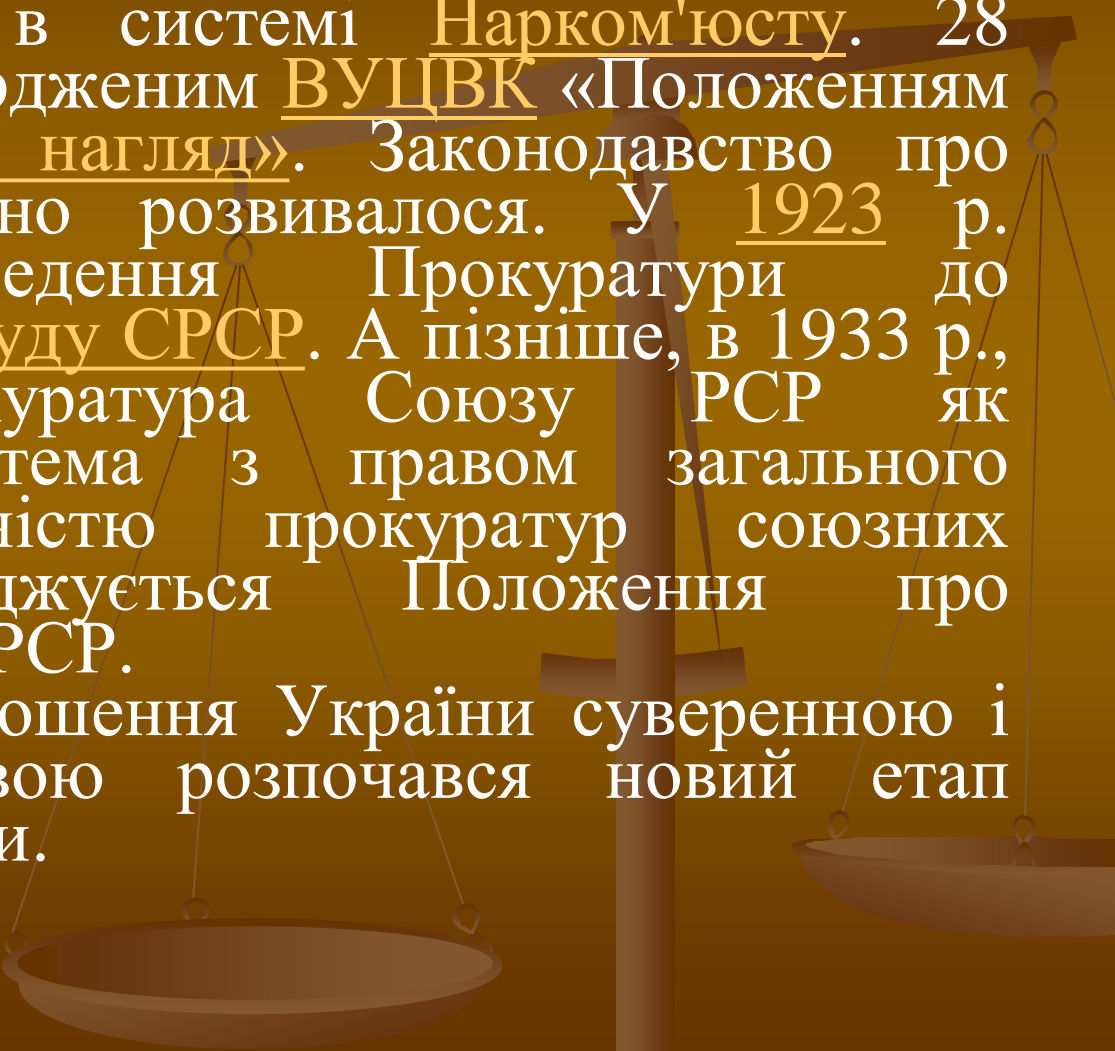
У 1722 році Петро I заснував державний орган для здійснення нагляду за дотриманням законної діяльності центральних і місцевих органів державної влади. Модель прокуратури він привіз із Франції. Царська імператорська прокуратура, куди і входили органи прокуратури України, проіснувала до жовтня 1917 року. При створенні у грудні 1918 року Директорії УНР набуває чинності Закон «Про урядження прокурорського догляду в Україні»

ВСТУП

За радянських часів Державна прокуратура в Україні заснована в системі Нарком'юсту. 28 червня 1922 р. затвердженим ВУЦВК «Положенням про прокурорський нагляд». Законодавство про прокуратуру постійно розвивалося. У 1923 р. передбачалося введення Прокуратури до складу Верховного суду СРСР. А пізніше, в 1933 р., утворюється Прокуратура Союзу РСР як централізована система з правом загального керівництва діяльністю прокуратур союзних республік, затверджується Положення про Прокуратуру Союзу РСР.

З моменту проголошення України суверенною і незалежною державою розпочався новий етап розвитку прокуратури.

1. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ

ПРОКУРАТУРА

модель організації

у країнах світу

Перша група — країни, де прокуратура входить до складу міністерства юстиції, хоча при цьому може відноситися до органів правосуддя і діяти при судах, а прокурори можуть належати до суддівського корпусу ("магістратури"). США, Франція, Бельгія, Нідерланди, Данія, Польща, Румунія, Ізраїль, Японія, Естонія, Сирія.

До другої групи відносяться країни, де прокуратура цілком входить до складу судової системи і знаходиться при судах або користується у межах судової влади адміністративною автономією. - Іспанія, Колумбія, Болгарія, Латвія

Третю групу складають країни, де прокуратура виділена в самостійну систему і підзвітна парламенту або главі держави. - В'єтнам, КНР, КНДР, Куба, Лаос

До четвертої групи слід віднести країни, де власне прокуратури чи її прямого аналога взагалі немає. - Великобританія.

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ НЕ ВІДНОСИТЬСЯ:

➤ Не відноситься до законодавчої гілки влади і визнання її спеціальним органом з реалізації функції парламентського нагляду за виконанням законів;

прокуратура не може відноситися й до судової влади

—прокурорській діяльності не властива жодна характерна ознака виконавчої влади (прокурор безпосередньо не займається забезпеченням виконання законів і підзаконних нормативних актів, не управляє державними справами, не приймає з цією метою управлінських рішень владного характеру, тобто не має ніякої адміністративної влади);

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

В умовах сьогодення науковці виокремлюють ще одну гілку влади контрольно-наглядову, до неї відносять:

- прокуратуру;
- Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- Рахункову палату

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

ст.131-1 Конституції України

здійснює:

1) підтримання публічного обвинувачення в суді;

3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

**ПРОКУРАТУРА Є САМОСТІЙНИМ
ДЕРЖАВНИМ ОРГАНОМ**

та становить єдину
систему,

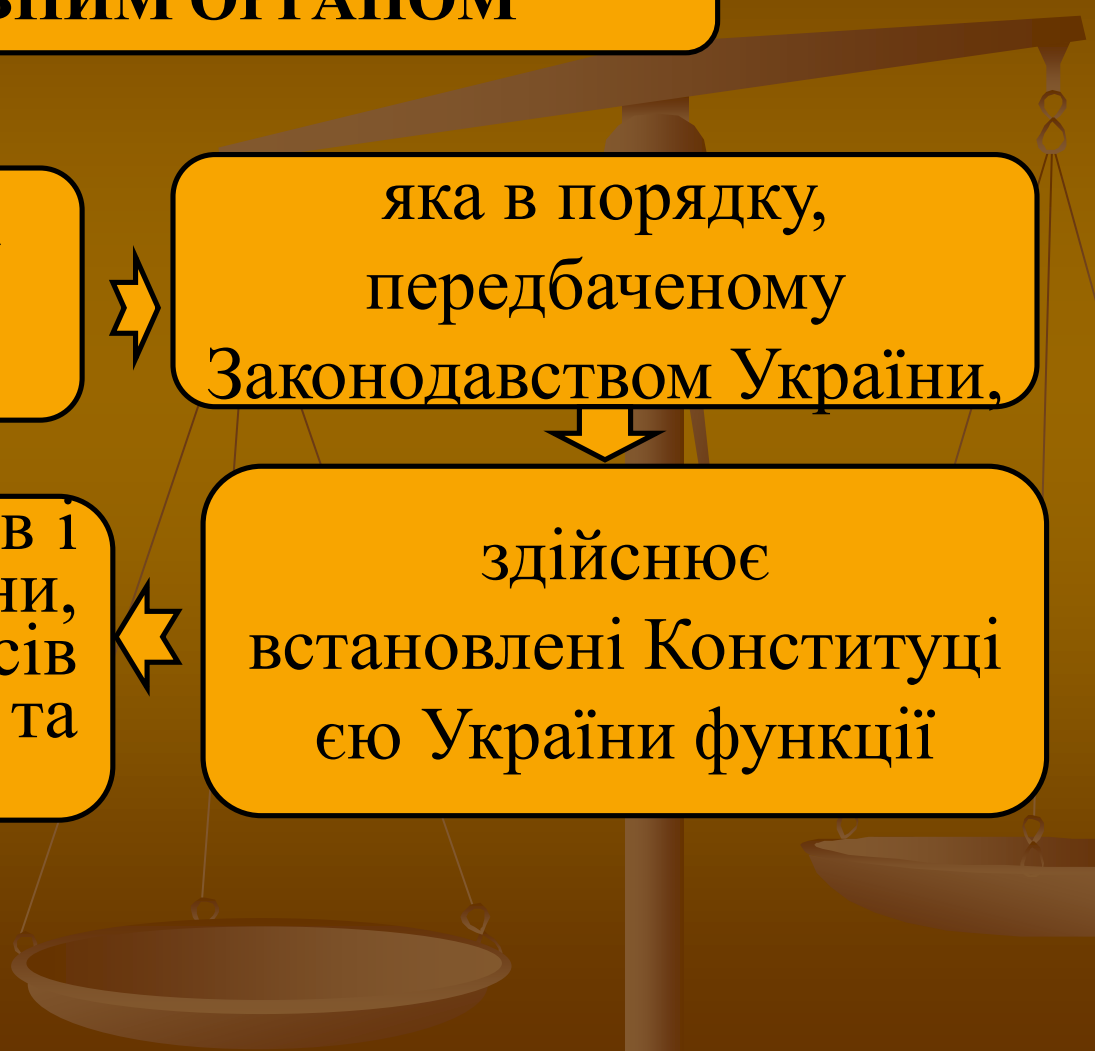
яка в порядку,
передбаченому
Законодавством України,

з метою захисту прав і
свобод людини,
загальних інтересів
суспільства та
держави.

здійснює
встановлені Конституці
єю України функції

2.ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ, ФУНКЦІЙ І ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРАТУРИ.

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

функції

► підтримання державного обвинувачення в суді;

► представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;

► нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

1) нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, а також у разі застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян;

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

принципи діяльності

- 1) верховенства права та визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю;
- 2) законності, справедливості, неупередженості та об'єктивності;
- 3) територіальності;
- 4) презумпції невинуватості;
- 5) незалежності прокурорів, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків;

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

принципи діяльності

- 1) політичної нейтральності прокуратури;
- 2) недопустимості незаконного втручання прокуратури в діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади;
- 3) поваги до незалежності суддів, що передбачає заборону публічного висловлювання сумнівів щодо правосудності судових рішень поза межами процедури їх оскарження у порядку, передбаченому процесуальним законом;
- 4) прозорості діяльності прокуратури, що забезпечується відкритим і конкурсним зайняттям посади прокурора, вільним доступом до інформації довідкового характеру, наданням на запити інформації, якщо законом не встановлено обмежень щодо її надання;
- 5) неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки.

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

нормативна основа діяльності

Конституція України;

Закон України «Про прокуратуру»

Закони України;

чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

І. ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ функції прокуратури

прокурор підтримує
державне обвинувачення
в судовому провадженні

щодо кримінальних
правопорушень,

передбачені Кримі-
нальним процесу-
альним кодексом
України

користуючись при
цьому правами і
виконуючи обов'язки,

І. ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ функції прокуратури

➤ одна з основних функцій прокуратури;

➤ участь прокурора в суді як обвинувача - важлива гарантія винесення судом законного обвинувального вироку;

➤ сутність обвинувачення полягає в сукупності дій прокурора з обстоюванням перед судом обвинувального висновку про злочин, що його вчинив підсудний.

І. ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДІ функції прокуратури

це діяльність
прокурора

у встановленому кримі-
нальним процесуаль-
ним законом порядку,

сприяння винесенню
законного, обґрунто-
ваного та справедливого
вироку

яка складається з
аналізу матеріалів
справи і доказування
вини особи в суді,

II. ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ В СУДІ У ВИПАДКАХ, ВИЗНАЧЕНИХ ЗАКОНОМ функція прокуратури

реалізується під час
здійснення процесу-
альних та інших дій,

спрямованих на захист
інтересів громадянина
або держави,

у випадках та порядку,
встановлених законом.

ОБСТАВИНИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРОКУРОРА В СУДІ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА

у випадках, якщо така особа не спроможна самотійно захистити свої порушені чи оспорювані права,

або реалізувати процесуальні повноваження через недосягнення повноліття, недієздатність, або обмежену дієздатність,

не здійснюють або неналежним чином здійснюють її захист.

а законні представники або органи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси такої особи,

ПРОКУРОР ЗДІЙСНЮЄ ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ

у разі порушення або
загрози порушення
інтересів держави,

якщо захист цих
інтересів не здійснює
або неналежним
чином здійснює

до компетенції якого
віднесені відповідні
повноваження, а також у
разі відсутності такого
органу.

орган державної
влади, орган
місцевого
самоврядування чи
інший суб'єкт
владних повноважень,

ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ

в особі Кабінету
Міністрів України та
Національного банку
України

може здійснюватися
прокурором Офісу
Генерального проку-
рора або обласної
прокуратури

або його першого
заступника чи заступ-
ника відповідно до
компетенції

виключно за пись-
мовою вказівкою чи
наказом Генерального
прокурора

ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ

Не допускається здійснення прокурором представництва в суді інтересів держави в особі державних компаній, а також у правовідносинах, пов'язаних із виборчим процесом, проведенням референдумів, діяльністю Верховної Ради України, Президента України, створенням та діяльністю засобів масової інформації, а також політичних партій, релігійних організацій, організацій, що здійснюють професійне самоврядування, та інших громадських об'єднань.

УМОВАМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОКУРОРОМ ФУНКЦІЇ ПРЕДСТАВНИЦТВА Є:

- наявність підстав для представництва має бути обґрунтована прокурором у суді;

- здійснення прокурором представництва інтересів громадянина або держави в суді виключно після підтвердження судом підстав для представництва.

ПРОКУРОР ЗАБОВ'ЯЗАНИЙ

- попередньо, до звернення до суду, повідомити про це громадянина та його законного представника або відповідного суб'єкта владних повноважень;

- у разі підтвердження судом наявності підстав для представництва прокурор користується процесуальними повноваженнями відповідної сторони процесу.

Наявність підстав для представництва може бути оскаржена громадянином чи її законним представником або суб'єктом владних повноважень.

ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ У СУДІ ПРОКУРОР МАЄ ПРАВО:

- 1) звертатися до суду з позовом (заявою, поданням);
- 2) вступати у справу, порушену за позовом (заявою, поданням) іншої особи, на будь-якому етапі судового провадження;
- 3) ініціювати перегляд судових рішень, у тому числі у справі, порушеній за позовом (заявою, поданням) іншої особи;
- 4) брати участь у розгляді справи;
- 5) подавати цивільний позов під час кримінального провадження у випадках та порядку, визначених кримінальним процесуальним законом;

ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ У СУДІ ПРОКУРОР МАЄ ПРАВО:

- 6) брати участь у виконавчому провадженні при виконанні рішень у справі, в якій прокурором здійснювалося представництво інтересів громадянина або держави в суді;
- 7) з дозволу суду ознайомлюватися з матеріалами справи в суді та матеріалами виконавчого провадження, робити виписки з них, отримувати безоплатно копії документів, що знаходяться у матеріалах справи чи виконавчого провадження.

**III. НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ
ОРГАНАМИ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ,
ДІЗНАННЯ, ДОСУДОВЕ СЛІДСТВО
(СТАТТЯ 25 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО
ПРОКУРАТУРУ»).**

Означена стаття
передбачає,

що письмові вказівки
прокурора органам,
що провадять
оперативно-розшукову
діяльність, дізнання та
досудове слідство,

надані в межах повноважень, є обов'язковими для
цих органів і підлягають негайному виконанню.

ІІІ. НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНІВ ОРГАНАМИ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ДІЗНАННЯ, ДОСУДОВЕ СЛІДСТВО

Генеральний прокурор, керівники відповідних прокуратур, їх перші заступники та заступники відповідно до розподілу обов'язків координують діяльність правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності. Основною формою координації є проведення координаційних нарад з керівниками правоохоронних органів, на яких заслуховується інформація щодо їхньої діяльності у сфері протидії злочинності. Рішення координаційної наради є обов'язковим до виконання всіма зазначеними в ньому правоохоронними органами. Порядок та інші форми координації затверджуються наказом Генерального прокурора.

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

- 1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;
- 2) мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування;
- 3) доручати органу досудового розслідування проведення досудового розслідування;
- 4) доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках - особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному цим Кодексом;

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

5) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;

7) скасовувати незаконні та необґрунтовані постанови слідчих;

8) ініціювати перед керівником органу досудового розслідування питання про відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування та призначення іншого слідчого за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, для його відводу, або у випадку неефективного досудового розслідування;

9) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження та продовження строків досудового розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

10) погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених цим Кодексом, чи самотійно подавати слідчому судді такі клопотання;

11) повідомляти особі про підозру;

12) пред'являти цивільний позов в інтересах держави та громадян, які через фізичний стан чи матеріальне становище, недосягнення повноліття, похилий вік, недієздатність або обмежену дієздатність неспроможні самотійно захистити свої права, у порядку, передбаченому цим Кодексом та законом;

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

13) затверджувати чи відмовляти у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, вносити зміни до складеного слідчим обвинувального акта чи зазначених клопотань, самотійно скласти обвинувальний акт чи зазначені клопотання;

14) звертатися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

15) підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від підтримання державного обвинувачення, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення у порядку, встановленому цим Кодексом;

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

16) погоджувати запит органу досудового розслідування про міжнародну правову допомогу, передання кримінального провадження або самотійно звертатися з таким клопотанням в порядку, встановленому цим Кодексом;

17) доручати органу досудового розслідування виконання запиту (доручення) компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу або перейняття кримінального провадження, перевіряти повноту і законність проведення процесуальних дій, а також повноту, всебічність та об'єктивність розслідування у перейнятому кримінальному провадженні;

ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:

18) перевіряти перед направленням прокуророві вищого рівня документи органу досудового розслідування про видачу особи (екстрадицію), повертати їх відповідному органу з письмовими вказівками, якщо такі документи необґрунтовані або не відповідають вимогам міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, чи законам України;

19) доручати органам досудового розслідування проведення розшуку і затримання осіб, які вчинили кримінальне правопорушення за межами України, виконання окремих процесуальних дій з метою видачі особи (екстрадиції) за запитом компетентного органу іноземної держави;

**ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ:**

20) оскаржувати судові рішення в порядку,
встановленому цим Кодексом;

21) здійснювати інші повноваження,
передбачені цим Кодексом.

ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ» ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ

1) безперешкодно входить в усі приміщення органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;

3) доручати керівникам відповідних органів проведення у підвідомчих їм підрозділах перевірок з метою усунення порушень закону;

2) вимагати для перевірки розпорядження, інструкції, накази та інші акти щодо оперативно-розшукової діяльності, оперативно-розшукові справи, реєстраційні, облікові, звітні, статистичні, аналітичні документи та інші відомості щодо здійснення оперативно-розшукових заходів;

ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ» ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ

4) дає письмові вказівки про проведення оперативно-розшукових заходів з метою попередження та виявлення кримінальних правопорушень, про розшук осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні;

5) дає згоду на продовження строку проведення оперативно-розшукової діяльності;

6) отримує пояснення щодо порушень вимог закону від посадових осіб органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність;

ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ» ПРОКУРОР УПОВНОВАЖЕНИЙ

7) перевіряє скарги на порушення законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, з ознайомленням у необхідних випадках з оперативно-розшуковими матеріалами;

8) скасовує незаконні постанови про заведення або закриття оперативно-розшукової справи, зупинення або поновлення оперативно-розшукової діяльності чи про інші рішення, що суперечать закону;

9) вживає заходів щодо усунення порушень законності під час проведення оперативно-розшукової діяльності і щодо притягнення винних до встановленої законом відповідальності;

10) опротестовує незаконну постанову суду про дозвіл або відмову на проведення оперативно-розшукових заходів. Принесення протесту зупиняє проведення оперативно-розшукових заходів, дозвіл на які дано судом.

IV. Нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, а також у разі застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян в органах та установах, шляхом проведення регулярних перевірок, а також у зв'язку з необхідністю належного реагування на відомості про можливі порушення законодавства, що містяться у скаргах, зверненнях чи будь-яких інших джерелах. У межах реалізації зазначеної функції прокурор має право залучати відповідних спеціалістів.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

1. Відповідно до стану чинного законодавства, думок науковців, прокуратура в системі державних органів України займає особливе місце та має за мету захист прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.
2. Реалізація поставленої мети здійснюється під час виконання наступних **функцій**:
 - підтримання державного обвинувачення в суді;
 - представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;
 - нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
 - нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, а також у разі застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян;

3. СИСТЕМА, СТРУКТУРА І ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

СИСТЕМА ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Офіс Генерального
прокурора;

окружні
прокуратури;

обласні
прокуратури;

Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

ЄДНІСТЬ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ:

- єдиними засадами організації та діяльності прокуратури;
- єдиним статусом прокурорів;
- єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності прокурорів;
- фінансуванням прокуратури виключно з Державного бюджету України;
- вирішенням питань внутрішньої діяльності прокуратури органами прокурорського самоврядування.

ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

є органом прокуратури
вищого рівня

щодо обласних та
окружних прокуратур,

розташованих у межах
адміністративно-тери-
торіальної одиниці, що
підпадає під територи-
альну юрисдикцію
відповідної обласної
прокуратури.

обласна прокуратура
є органом
прокуратури вищого
рівня щодо окружних
прокуратур,

ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА КОМПЕТЕНЦІЯ

організовує та координує діяльність усіх органів прокуратури;

забезпечує належне функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань та його ведення органами досудового розслідування;

визначає єдиний порядок формування звітності про стан кримінальної протиправності і роботу прокурора з метою забезпечення ефективного виконання функцій прокуратури;

здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери.

ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА структура

Департаменти;

Відділи;

Управління;

Генеральна інспекція;

У разі потреби рішенням Генерального прокурора можуть утворюватися спеціалізовані прокуратури на правах структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора, на правах обласних прокуратур, на правах підрозділу обласної прокуратури, на правах окружних прокуратур, на правах підрозділу окружної прокуратури.

Повноваження Генерального прокурора:

- 1) представляє прокуратуру у зносинах з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, особами, підприємствами, установами та організаціями, а також прокуратурами інших держав та міжнародними організаціями;
- 2) організовує діяльність органів прокуратури України, у тому числі визначає межі повноважень Офісу Генерального прокурора, обласних та окружних прокуратур у частині виконання конституційних функцій;
- 3) призначає прокурорів на адміністративні посади та звільняє їх з адміністративних посад у випадках та порядку, встановлених цим Законом;

Повноваження Генерального прокурора:

4. затверджує загальні методичні рекомендації для прокурорів з метою забезпечення однакового застосування норм законодавства України під час здійснення прокурорської діяльності;
5. за поданням Генеральної інспекції направляє матеріали до Державного бюро розслідувань;
6. визначає порядок розгляду звернень щодо неналежного виконання прокурором, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов'язків, встановлених для відповідної адміністративної посади;

ГЕНЕРАЛЬНА ІНСПЕКЦІЯ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Приймання, реєстрація, розгляд заяв і повідомлень про вчинення прокурорами кримінальних правопорушень, своєчасне внесення щодо них відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

2. Нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності стосовно прокурорів та інших працівників органів прокуратури (крім питань, що належать до компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури).

3. Організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, участь у судовому провадженні та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, вчинені прокурорами, а також за дорученням Генерального прокурора - в кримінальних провадженнях, у яких суб'єктом злочину не є прокурор (крім тих, які підслідні Національному антикорупційному бюро України).

ГЕНЕРАЛЬНА ІНСПЕКЦІЯ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА, ОСНОВНІ структура:

До Генеральної інспекції входять:

- 1) управління внутрішньої безпеки у складі:
 - відділу запобігання правопорушенням в органах прокуратури;
 - відділу нагляду за додержанням законів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності щодо прокурорів та працівників органів прокуратури;
 - відділу інформаційно-аналітичної роботи;
 - відділу технічного захисту інформації;
 - відділу документального забезпечення;
- 2) управління організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням, підтримання публічного обвинувачення у складі:
 - першого відділу процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення;
 - другого відділу процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення;
 - третього відділу процесуального керівництва та підтримання публічного обвинувачення.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

СПЕЦІАЛІЗОВАНА
АНТИКОРУПЦІЙНА
ПРОКУРАТУРА

функції:

1. Здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;
2. Підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях;
3. Представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями;
4. Здійснення міжнародного співробітництва

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

структура:

- центральний апарат
- територіальні філії, які розташовуються в тих самих містах, в яких розташовані територіальні управління Національного антикорупційного бюро України.

Керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури безпосередньо підпорядковується Генеральному прокурору України.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

повноваження керівника:

Заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури наділяється такими повноваженнями:

- 1) представляє Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, громадськими об'єднаннями, міжнародними організаціями та іноземними органами влади;
- 2) організовує діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- 3) здійснює розподіл обов'язків між першим заступником та заступником керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- 4) визначає після початку досудового розслідування прокурора, який здійснює повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні;

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

повноваження керівника:

- 5) визначає групу прокурорів, які здійснюють повноваження прокурорів в особливо складному кримінальному провадженні, а також прокурора для керівництва такою групою;
- 6) приймає на роботу та звільняє з роботи працівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які не є прокурорами;
- 7) в десятиденний строк з дня їх виникнення повідомляє відповідний орган, що здійснює дисциплінарне провадження, про наявність вакантних або тимчасово вакантних посад у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі;

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

повноваження керівника:

8) контролює ведення та аналіз статистичних даних, організовує вивчення і узагальнення практики застосування законодавства та інформаційно-аналітичне забезпечення підлеглих прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій;

9) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

II. ОБЛАСНІ ПРОКУРАТУРИ (СТ. 10 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРОКУРАТУРУ»).

Обласну прокуратуру очолює керівник обласної прокуратури, керівник прокуратури Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, керівник Київської міської прокуратури, який має першого заступника та не більше трьох заступників.

У структурі обласної прокуратури утворюються підрозділи – управління та відділи. Утворення, перелік, територіальна юрисдикція, реорганізація та ліквідація обласних прокуратур, визначення їхньої компетенції, структури і штатного розпису здійснюються Генеральним прокурором.

III. Окружні прокуратури.

Окружні прокуратури очолює керівник окружної прокуратури, який має першого заступника та не більше двох заступників. У структурі окружної прокуратури в разі необхідності утворюються такі підрозділи, як відділи. У цілому перелік та територіальна юрисдикція окружних прокуратур визначається наказом Генерального прокурора.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Виходячи зі змісту матеріалу розглянутого у третьому питанні система прокуратури України побудована за трьох-ланковою системою:

1. *Офіс Генерального прокурора* є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур.

2. *Обласна прокуратура* є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур.

3. *Окружні, що розташовані* у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури.

Кожна з ланок має функціональний розподіл на структурні підрозділи:

– ***Офіс Генерального прокурора утворюються:*** департаменти; управління; відділи; Генеральна інспекція;

– ***обласні прокуратури:*** утворюються підрозділи – управління та відділи;

– ***окружні прокуратури:*** утворюються такі підрозділи, як відділи.

4. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОКУРОРА.

ПРОКУРОРОМ ОРГАНУ ПРОКУРАТУРИ Є

1) Генеральний прокурор; 2) перший заступник Генерального прокурора; 3) заступник Генерального прокурора; 4) заступник Генерального прокурора - керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; 5) керівник підрозділу Офісу Генерального прокурора; 6) заступник керівника підрозділу Офісу Генерального прокурора (у тому числі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури на правах самостійного структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора);

ПРОКУРОРОМ ОРГАНУ ПРОКУРАТУРИ Є

7) прокурор Офісу Генерального прокурора (у тому числі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури на правах самостійного структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора); 8) керівник обласної прокуратури; 9) перший заступник керівника обласної прокуратури; 10) заступник керівника обласної прокуратури; 11) керівник підрозділу обласної прокуратури;

ПРОКУРОРОМ ОРГАНУ ПРОКУРАТУРИ Є

12) заступник керівника підрозділу обласної прокуратури; 13) прокурор обласної прокуратури; 14) керівник окружної прокуратури; 15) перший заступник керівника окружної прокуратури; 16) заступник керівника окружної прокуратури; 17) керівник підрозділу окружної прокуратури; 18) заступник керівника підрозділу окружної прокуратури; 19) прокурор окружної прокуратури.

ПІДГРУНТЯМ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРОРА Є ЙОГО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

Незалежність прокурора забезпечується:

- 1) особливим порядком його призначення на посаду, звільнення з посади, притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- 2) порядком здійснення повноважень, визначеним процесуальним та іншими законами;
- 3) заборонаю незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень прокурора;
- 4) установленим законом порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності прокуратури;

ПІДГРУНТЯМ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРОКУРОРА Є ЙОГО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

Незалежність прокурора забезпечується:

- 5) належним матеріальним, соціальним та пенсійним забезпеченням прокурора;
- 6) функціонуванням органів прокурорського самоврядування;
- 7) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки прокурора, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту.

ПРАВА ПРОКУРОРА

1. Прокурор має право брати участь у прокурорському самоврядуванні для вирішення питань внутрішньої діяльності прокуратури у порядку, встановленому законом.
2. Прокурори мають право бути членами професійних спілок, утворювати громадські організації та брати в них участь з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення свого професійного рівня.

ОБОВ'ЯЗКИ ПРОКУРОРА

- 1) вдосконалювати свій професійний рівень та з цією метою підвищувати кваліфікацію;
- 2) періодично проходити підготовку у Національній академії прокуратури України, що
 - має включати вивчення правил прокурорської етики;
 - 3) неухильно додержуватися присяги прокурора. За порушення присяги прокурор несе
 - відповідальність, передбачену законом.
 - 4) виявляти повагу до осіб під час здійснення своїх повноважень;

ОБОВ'ЯЗКИ ПРОКУРОРА

-
- 5) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом;
 - 6) діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;
 - 7) додержуватися правил прокурорської етики, зокрема не допускати поведінки, яка дискредитує його як представника прокуратури та може зашкодити авторитету прокуратури;
 - 8) щорічно проходити таємну перевірку доброчесності, яку проводять підрозділи внутрішньої безпеки в порядку, затвердженому Генеральним прокурором.

ВИМОГИ ЩОДО НЕСУМІСНОСТІ:

1) перебування на посаді прокурора несумісне з обійманням посади в будь-якому органі державної влади, іншому державному органі, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом на державних виборних посадах.

2) На прокурора також поширюються обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності, визначені Законом України "Про запобігання корупції".

ВИМОГИ ЩОДО НЕСУМІСНОСТІ:

Прокурор не може належати до політичної партії, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках.

■ Прокурор за його заявою може бути відряджений для роботи у відповідному органі, що здійснює дисциплінарне провадження, Тренінговому центрі прокурорів України чи в інших органах у визначених законом випадках. За відрядженим прокурором зберігаються гарантії соціального забезпечення, визначені законодавством для прокурорів.

ВИСНОВКИ ДО ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ

Таким чином правовий статус прокурора складають сукупність формально визначених правових норм, які закріплюють:

- єдині для всіх права та обов'язки прокурорів як суб'єктів владних повноважень при реалізації конституційних функцій органів прокуратури; організаційно-управлінські (адміністративні) функції прокурора; гарантії їх діяльності;
- вимоги до осіб, що перебувають на службі в органах прокуратури, процедуру відбору, прийняття на службу та її проходження; відповідальність прокурорів;
- фінансування та матеріальне (у т.ч. – соціальне) забезпечення прокурорів;
- правила професійної етики та поведінки прокурорів (основні принципи і моральні норми, якими повинні керуватися працівники прокуратури при виконанні своїх службових обов'язків та поза службою).

ВИСНОВКИ З ТЕМИ ЛЕКЦІЇ

Таким чином, прокуратура:

1. Не входячи в жодну з існуючих гілок державної влади, є її самостійним органом, *та становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому Законодавством України, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.*

2. Реалізація поставленої мети здійснюється під час виконання наступних **функцій**:

- підтримання державного обвинувачення в суді;
- представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;
- нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- нагляд за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних провадженнях, а також у разі застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян;

ВИСНОВКИ З ТЕМИ ЛЕКЦІЇ

3. Система прокуратури України побудована за трьохланковою системою:
4. *Офіс Генерального прокурора* є органом прокуратури вищого рівня щодо обласних та окружних прокуратур.
5. *Обласна прокуратура* є органом прокуратури вищого рівня щодо окружних прокуратур.
6. *Окружні, що розташовані* у межах адміністративно-територіальної одиниці, що підпадає під територіальну юрисдикцію відповідної обласної прокуратури.
7. Правовий статус прокурора складають сукупність формально визначених правових норм.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які функції покладаються на прокуратуру?
2. На яких засадах ґрунтується діяльність прокуратури?
3. Що входить в систему прокуратури України?
4. Правовий статус Генерального прокурора України.
5. Розкрийте особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
6. Що належить до повноважень керівника окружної прокуратури?
7. Які гарантії незалежності прокурора передбачені Законом України «Про прокуратуру»?
8. Які є підстави для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності?

ЛЕКЦІЮ ПІДГОТУВАВ
ПРОФЕСОР КАФЕДРИ ПРАВА
ШИНКАРЕНКО І.Р.

© Шинкаренко І.Р. 2022

© Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
2022

